

Ciències Psicosocials

Codi: 106102

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500891 Infermeria	FB	1	1

Professor/a de contacte

Nom: Albert Fernandez Teruel

Correu electrònic: albert.fernandez.teruel@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

NOTA (que no sabem on posar per no haver-hi un espai destinat): La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Equip docent

Rafael Torrubia Beltri

Lydia Gimenez Llorc

Ignasi Oliveras Puigdemí

Yolanda Pardo Cladellas

Joan Taberner Viera

Beatriz Molinuevo Alonso

Oren Contreras Rodriguez

Prerequisits

Cap.

Objectius

L'assignatura "Ciències Psicosocials" s'imparteix a primer curs del Grau de Infermeria.

L'objectiu general de l'assignatura és proporcionar a l'alumne les bases socials de la conducta humana, recolzades en coneixements neurobiològics, així com coneixements bàsics entre psicologia i salut que li permetin establir i mantenir una bona relació amb els pacients, familiars/cuidadors i altres professionals.

Tots aquests objectius han de contribuir a que l'alumne assoleixi un bagatge de competències que han de

possibilitar una millor comprensió de la conducta dels usuaris dels sistemes de salut, de la pròpia conducta i de la interacció professional de la salut-usuari.

Competències

- "Demostrar que es comprenen, sense prejudicis, les persones: considerar-ne els aspectes físics, psicològics i socials, com a individus autònoms i independents; assegurar que es respectin les seves opinions, creences i valors, i garantir el dret a la intimitat, a través de la confidencialitat i el secret professional."
- Generar propostes innovadores i competitives en la investigació i en l'activitat professional.
- Oferir una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones ateses, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen a les normes legals i deontològiques aplicables.
- Plantejar solucions als problemes de salut i malaltia de les persones, les famílies i la comunitat aplicant la relació terapèutica seguint el mètode científic del procés infermer.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les desigualtats de gènere, així com els factors que les sustenten, des dels diferents sistemes: el sistema familiar, el de parentiu, l'econòmic, el polític, el simbolisme i els sistemes educatius.
2. Aplicar el dret a la intimitat a través de la confidencialitat i del secret professional.
3. Enumerar i identificar quines són les característiques físiques, psicològiques i socials que defineixen la maduresa de la persona com a ésser independent i autònom.
4. Identificar els signes i els símptomes que es deriven d'una situació de disfunció al cos humà.
5. Identificar i comprendre les respostes psicosocials davant la pèrdua i la mort, i conèixer les mesures oportunes per ajudar les persones i les famílies en aquestes circumstàncies.
6. Identificar les bases teòriques i les fases de la relació terapèutica.
7. Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
8. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Continguts

TEORIA

BLOC 1: APRENTATGE I PERSONALITAT

Tema 1. Aprenentatge: Què, com, quan...aprenem.

Definició d'aprenentatge. Condicionament clàssic. Condicionament de processos fisiològics. Condicionament clàssic i salut/malaltia. Condicionament instrumental. Condicionament instrumental i salut/malaltia. Aprenentatge vicari.

Tema 2. Personalitat

Conceptes bàsics. Estructura de la personalitat. Avaluació de la personalitat. Influències genètiques i ambientals. Personalitat i salut. Personalitats anormals.

BLOC2: BASES SOCIALS DE LA CONDUCTA

Tema 3. Relacions socials

L'estudi de les relacions socials en el laboratori: la situació social mínima, el "dilema del presoner". Els conflictes socials: les causes més habituals, els mecanismes per a solucionar-los, els errors habituals en la solució de conflictes. La conducta altruista: els models explicatius. Quan ajudem? Qui ajuda? A qui ajudem? Infermeria, Medicina i Psicologia. Rols professionals, disciplines i jerarquies en la cura i l'atenció als pacients. Gent sana, gent malalta i sanitaris: de la beneficència a la ciència. Conflictes gremials i col·laboració intergrupals.

Tema 4. Conducta agressiva

Concepte. Tipus d'agressió. Desenvolupament de la conducta agressiva. Mecanismes d'aprenentatge. Facilitadors i inhibidors de la conducta agressiva. Biologia de l'agressió. Natura i cultura. Personalitats agressives i antisocials: aspectes clínics més rellevants. La conducta agressiva en la pràctica mèdica: detecció de variables de risc, prevenció.

Tema 5. Actituds i creences socials

Concepte i components de les actituds. Actituds i conducta. Mesura de les actituds. Com es formen les actituds. La persuasió i el canvi d'actituds. Creences socials. Heurístics i biaixos cognitius en la presa de decisions. Actituds, creences i biaixos cognitius en els pacients i en els professionals de la salut

Tema 6. Explicació de la conducta i influències socials

Atribució de causalitat. L'error fonamental d'atribució. Autopercepció. Cultura, normes socials, rols i conducta. Pressió social, conformitat i obediència. Influència grupal i comportament. Individu i situació en la conducta de les persones. Atribució de causalitat, autopercepció, influència social, salut i malaltia

BLOC 3: PSICOLOGIA, DESENVOLUPAMENT I SALUT

Tema 7. Psicologia del desenvolupament

El desenvolupament físic, cerebral, cognitiu i social: període prenatal, infància i adolescència. Neurobiologia bàsica del desenvolupament. Influències psicològiques i ambientals en el desenvolupament. El cervell i els canvis en les funcions mentals al llarg de la vida.

Tema 8. Estrès, salut i malaltia

Concepte. Estrès agut versus crònic. Controlabilitat i predictibilitat. Sistemes fisiològics activats en la resposta d'estrès i mecanismes de control neural. Estrès i sistema immunitari. Estratègies d'afrontament a l'estrès. Estrès i desenvolupament. Les conseqüències de l'estrès: alteracions fisiològiques i metabòliques, alteracions psicopatològiques, alteracions cognitives. Factors protectors. Vulnerabilitat.

Tema 9. Comportament i salut

Hàbits adaptatius i desadaptatius. Tabac, alcohol i altres drogues. Exercici físic. Alimentació. Personalitat i salut: estils de vida, patrons de conducta. Les variables individuals de risc. Modificació d'hàbits desadaptatius i promoció de conductes saludables en diferents tipus de pacients i circumstàncies.

Tema 10. Psicologia de l'envelliment

Gerontologia multidisciplinar. Novetat individual i social de l'envelliment. Bases biològiques de l'envelliment. Salut, malaltia i benestar en l'envelliment normal i en el pacient geriàtric. Valoració funcional i escales de valoració geriàtrica. Dolor i altres comorbiditats. Finestra terapèutica i iatrogènia. Factors de risc i protectors en l'envelliment normal i patològic. Psicologia i sociologia de l'envelliment. Envellir i morir. El dol.

Tema 11. Avaluació dels resultats i les experiències en salut des de la perspectiva del pacient

Conceptes bàsics. Tipus d'instruments: genèrics o específics, psicomètrics o econòmics. Aplicacions en la recerca, la gestió sanitària i la pràctica clínica. Iniciatives internacionals per la selecció i implementació d'instruments d'avaluació dels resultats i les experiències dels pacients.

ACTIVITATS VIRTUALS

Activitat 1. Els biaixos del pensament humà

Activitat 2. El poder de les situacions

Activitat 3. Estrès

SEMINARIS/PRÀCTIQUES

SEMINARI 1. Ansietat i estrès: Mesura i maneig

SEMINARI 2. Avaluació i maneig dels aspectes psicològics associats al dolor

Metodologia

METODOLOGIA.-

Classes teòriques, pràctiques de laboratori, activitats virtuals i activitats autònomes (estudi individual, consultes bibliogràfiques o documentals, consulta de Campus virtual i de Moodle). El contingut teòric avaluable inclourà la matèria explicada a les classes de teoria i els capítols o parts dels capítols del llibre de text de l'assignatura [FELDMAN, R. (2019). Understanding Psychology (14th. Ed). New York: McGraw Hill] que determini el professorat per a cada tema.

ACTIVITATS de L'ASSIGNATURA:

Tipus: Dirigides

Processos psicològics, psicosocials i neurobiològics bàsics, en relació a les bases psicosocials de processos intervinents en la salut-malaltia (Classes magistrals, i seminaris: 52 h)

Tipus: Supervisades

Visualització de material audiovisual i resolució de casos pràctics: "Biaixos del pensament", "El poder de les situacions/Influència social",

"Estrès". (Activitats supervisades : 3 h)

Tipus: Autònomes

Activitats autònomes: Estudi individual de l'alumne, consultes bibliogràfiques o documentals, consulta de campus virtual, consultes al tutor o professor (92.5 hores)

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
PRÀCTIQUES DE LABORATORI (PLAB)	4	0,16	4, 5, 6
TEORIA (TE)	46	1,84	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Tipus: Supervisades			
TUTORIES	3	0,12	4, 5, 6
Tipus: Autònomes			
ESTUDI PERSONAL	90	3,6	1, 3, 4, 5, 6

Avaluació

REQUISITS PER APROVAR L'ASSIGNATURA

A efectes avaluatius, l'assignatura es divideix en tres blocs: a) Bloc primera part de teoria que inclou la matèria de teoria corresponent als temes 1 a 6 i activitats virtuals 1-2; b) Bloc segona part de teoria que inclou la matèria de teoria dels temes 7 a 11 i activitat virtual 3 i; i c) Bloc de pràctiques que inclou les 2 pràctiques (PLABs).

Per aprovar l'assignatura cal haver superat amb una nota mínima de 5 cadascun dels tres Blocs.

Els/les estudiants tindran dues oportunitats per superar cadascun dels Blocs: la primera, a les convocatòries d'avaluacions parcials i la segona a la prova de recuperació.

AVALUACIÓ CONTINUADA

1. Avaluacions parcials

Durant el curs hi haurà dues avaluacions parcials de l'assignatura. Les dates seran les que fixi l'Equip de coordinació de la Unitat Docent. Aquestes avaluacions, en cas de ser superades, serviran per eliminar matèria de la prova de recuperació. Cada examen donarà lloc a una nota independent. Les preguntes tindran un format d'elecció múltiple amb cinc opcions de resposta i només una opció vàlida.

Les preguntes d'examen estaran redactades en català i castellà.

S'aplicarà una correcció per descomptar els encerts a l'atzar [$\text{Puntuació corregida} = (\text{encerts} - (\text{errors}/4))$] que serà transformada en una nota que pot variar entre 0 i 10.

La primera avaluació parcial constarà d'un examen: Primer parcial de teoria, d'entre 40-42 preguntes sobre els continguts del *Bloc primera part de teoria*;

La segona avaluació parcial, inclourà dos exàmens: a) Segon parcial de teoria, d'entre 30-34 preguntes sobre els continguts del *Bloc segona part de teoria*; i b) Examen de pràctiques, de 12-14 preguntes sobre la matèria del Bloc de pràctiques. .

Després de cada avaluació, els/les alumnes disposaran d'un període de 24 hores per enviar, a través del Campus Virtual, comentaris o reclamacions sobre les preguntes, els quals seran analitzats pels professors abans de publicar la llista provisional de notes. Amb posterioritat, després de publicada la llista, es convocarà una sessió de revisió d'exàmens.

2. Assistència i Participació activa a classe i activitats virtuals

2.1. Participació activa a classe: Al llarg del semestre, durant les sessions de SEMINARIS es realitzaran 2 activitats avaluatives amb l'objectiu que els/les estudiants puguin demostrar la seva participació activa en el procés docent de l'assignatura.

2.2. Participació a les activitats virtuals: Es comptabilitzarà el lliurament de les respostes de cadascuna de les activitats virtuals.

PROVA DE RECUPERACIÓ

Els/les estudiants que no hagin superat l'assignatura per mitjà de les avaluacions parcials es podran presentar a una Prova de recuperació que es realitzarà el dia que fixi l'Equip de coordinació de la Unitat Docent. La prova constarà de tres parts: a) Primer parcial de teoria; b) Segon parcial de teoria; i c) Examen de pràctiques. Cada alumne només s'haurà d'examinar de la part que no hagi superat en les avaluacions parcials.

Les característiques dels exàmens així com la fórmula per calcular la nota seran les mateixes que les de les avaluacions parcials.

Després dels exàmens, els/les estudiants disposaran d'un període de 24 hores per enviar a través del Campus Virtual comentaris o reclamacions sobre les preguntes, els quals seran analitzats pel professorat abans de publicar la llista provisional de notes. Amb posterioritat, després de publicada la llista, es convocarà una sessió de revisió d'exàmens.

Els/les estudiants que no hagin superat l'assignatura mitjançant les avaluacions parcials i que el dia de la Prova de recuperació no es presentin a l'examen o exàmens de les parts no superades, seran qualificats com a "NO AVALUABLE".

NOTA FINAL DE L'ASSIGNATURA

Nota final = (nota Primer parcial de teoria * 0,40) + (nota Segon parcial de teoria * 0,35) + (nota de les preguntes de la part de pràctiques/seminaris que s'inclouran al 2on parcial * 0,10) + (nota mitjana de les 2 notes d'Assistència i de participació activa a classes pràctiques/seminaris * 0,12) + (bonificació de 0,1 punts sobre la Nota final per cada exercici d'activitat virtual lliurat dins del termini fixat).

Aquesta fórmula només s'aplicarà en el cas que s'hagi obtingut una nota de 5 en cadascun dels 2 PARCIALS de l'assignatura.

La Nota final dels/de les estudiants que no hagin superat els dos parcials de l'assignatura després de la Prova de recuperació, serà:

1. En el cas que la nota resultant després d'aplicar la fórmula per calcular la Nota final sigui $\leq 4,7$, es posarà aquella nota.
2. En el cas que la nota resultant després d'aplicar la fórmula per calcular la Nota final sigui $> 4,7$, la nota final serà 4,7.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació activa en classes / seminaris/pràctiques i d'altres activitats o entregues	30%	1	0,04	1, 3, 4, 6, 8
Avaluació escrita mitjançant proves objectives: ítems d'elecció múltiple (activitats supervisades)	20 %	2	0,08	1, 3, 4, 5, 6
Avaluació escrita mitjançant proves objectives: preguntes d'elecció múltiple (activitats supervisades)	50 %	4	0,16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Bibliografia

Bibliografia

Bibliografia específica

FELDMAN, R. (2019). Understanding Psychology (14th. Ed). New York: McGraw Hill Bibliografia de consulta

Bibliografia de consulta

BORRELL, F. (2004). *Entrevista clínica. Manual de estrategias prácticas*. Barcelona: semFYC.

BRANNON, L. & FEIST, J. (2001). *Psicología de la salud*. Madrid: Paraninfo.

BUCKMAN, R. (1998). *Com donar les males notícies: una guia per a professionals de la salut*. Vic: Eumo

.

CLÈRIES, X. (2006). *La comunicación. Una competencia esencial para los profesionales de la salud*. Barcelona: Masson.

FERNÁNDEZ TERUEL, A. (2010). Psicofarmacología, terapias psicológicas y tratamientos combinados (I). Utilidad comparada en los trastornos mentales. Barcelona: Ed. UOC.

MOLINUEVO, B. (2017). La comunicación no verbal en la relación médico-paciente. Barcelona: UOC.

MYERS, D.G. (2005) *Psicología* (7a. ed.). Buenos Aires: Editorial Médica Panamericana.

MYERS, D.G. (2000). *Psicología social* (6a. ed.). Santa Fe de Bogotá: McGraw-Hill.

SAPOLSKY, R. M. (1995). *¿Por qué las cebras no tienen úlcera?* Madrid: Alianza Editorial.

SANDI, C. & CALES, J.M. (2000). Estrés: consecuencias psicológicas fisiológicas y clínicas. Madrid: Sanz y Torres.

SCHATER DL, GILBERT DT, WEGNER DM (2009-2011). Psychology. Worth Publishers.

TOBEÑA, A., (2003). *Anatomía de la agresividad humana (de la violencia al belicismo)*. Barcelona: Debolsillo.

Programari

No cal programari específic.